

Q. D. B. V.

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA
RATIONALEM
 SYMPTOMATUM,
 QUÆ FEBRES COMITANTUR,
THEORIAM
 EXHIBENS,

QUAM
 AUCTORITATE ET CONSENSU
 GRATIOSÆ FACULTATIS MEDICÆ
 IN ALMA ARGENTORATIENSIS
 UNIVERSITATE

PRO LICENTIA
 SUMMOS IN ARTE MEDICA HONORES
 ET PRIVILEGIA DOCTORALIA
 RITE CAPESSENDI
 SOLENNI PHILIATORUM CENSURÆ
 SUBMITTIT

GEORGIUS SAMUEL KÜTTTEL,
 GÜNZÄ - HUNGARUS.

AD DIEM XVII. AUGUSTI, A. MDCCXLII.

H. L. Q. C.

ARGENTORATI,

Typis MELCHIORIS PAUSCHINGERI, Typogr.

1742

V I R O
*NOBILISSIMO, AMPLISSIMO, EXPERIENTISSIMO
ATQUE EXCELLENTISSIMO,*

DOMINO
JOHANNI JACOBO
SACHSIO,

PHIL. AC MEDIC. DOCTORI,
PATHOLOGICÆ PROFESSORI PUBLICO
LONGE CELEBERRIMO
ET GRATIOSÆ FACULTATIS MEDICÆ
SENIORI VENERANDO;

SERENISSIMI LANDGRAVII
HASSE-DARMSTADTINI

CONSILIARIO
ET ARCHIATRO,
CAPITULI THOMANI CANONICO
MERITISSIMO;

PATRONO
AC PRÆCEPTORI SUO
NUNQUAM SATIS DEVENERANDO.

(6)
primordia ponant, quid restat? quam quod vitale non minus, quam animale fluidum primario affici recte credamus.

§. II.

Sed altius intermittentiæ quarundam febrium causam scrutemur; vitiatum (c) in vasis movetur sanguis non ruber tantum, sed & serosus, lymphaticus; ad secretoria organa hinc inde hærentia constanti naturæ lege delatus; neque temerarie dixero, destinatas cuilibet secretioni particulas præ reliquis ad hanc, vel illam, glandulosam compagem propelli: sic ad cerebrum itura sanguinis massa crassiores particulas rejicit, subtilior subtilissimo omnium fluido sola materiem præbitura: sic graviores aquosæ sanguinis particulae descendunt facilius, ad vasa renalia properant sub angulo recto oriunda.

§. III.

Ad cerebrum sic profectura talis materia, quæ longiori mora acredinem concipere valeat, supponimus, licet nunc usque admodum mitis, nervorum cava subintrat, per eadem non nisi tardissime ad partes perducta. In ipso vero progredientis itinere,

(c) Ex triplici fonte, BELLINO auctore, humores vitia habent, quantitate scilicet, majori, minorive, qualitate porro maligna, motuque ad præscriptas suæ circulationis leges nullo fiente. Vid. ejusdem opusculi. *Pract. de Urinis, Pulsibus, sanguinis missione, febribus* &c. cap. de febribus propos. II. p. m. 233, seq.

(7)
nere, ubi activior eadem tanto magis evadit, quo longiorem viam emensa, arctantur nervi, eoque plus, quo peccans hæc materia extremitatibus magis vicina, quo acrior reddita.

§. IV.

Ubi vero ob tardiores justo spirituum per nervos decursus, atque a tergo venientium continuus affluxus, tanta demum nocentis fluidi copia collecta hærebit, quæ superando nerveo canali ad extremum constricto par est, exploditur hæc omnis materia, miscetur sanguini, per sudorem sæpissime, diarrhoeam, urinam &c. tandem evacuanda.

§. V.

Ast! vix tragicus hic actus finitur, redituro iterum fomes paratur, materia; exantlata quippe priore per criticam, ut diximus, (§. 4.) evacuationem expulsa, nova subinde ob commodam huic malo parando diathesin causa nutritur, quæ, quoties incrementi terminum nacta, pristinae crudelitatis aculeos spargit.

COROLLARIUM.

Ergo singuli paroxysmi febriles tunc demum recurrunt, quando cum sanguine circulando materies depravatam sui indolem prius contraxerit, cum sanguine, inquam, per pristinam evacuationem quadantenus depurato, vel, ut rectius dicam, quando continuato

tinuato circulo ad eum subtilitatis gradum pervenerit, ut ad cerebrum tandem delata angustissima nervorum cava intrare valeat, & quando nervos ingressa respondentem futuro recurſui moram poſuerit, citius nunc, mox tardius, hoſtili ſuo æuleo pungens.

§. VI.

Sic demum deſtinata nobis dicendorum ſeries ad ea nos ducit explicanda phænomena, quæ non dicam omnibus, certe plurimis communia febribus extant, ad duo præcipua genera facillime revocanda *exhorreſcentiæ* puta, vel *incaleſcentiæ* prægnatas ſuboles recte dicenda.

§. VII.

Cum vero numerofa valde ſint (verbis utor D. D. GUILLIELMI COLE in *novæ hypotheſeos ad explicanda febrium intermittentium ſymptomata* & *typos excogitatae hypotypoſi cap. 6. p. 56.*) ut ſi omnium minutulorum *recenſioni* & *explicationi* navanda opera foret, nimium & chartæ & temporis impendi neceſſe ſit; ea tantum explicabo phænomena, quæ notabilia maxime, quin talia dicam exiſtunt, a quorum ſolutione reliqua facillime derivabis attentus.

§. VIII.

Per nervos inimica iisdem materia fluit, (§. 3.) quæ, ubi primum lædendi conatum injuſta prodiderit, nervorum cava conſtringit; ſit impeditior tranſeuntis

euntis liquidi ad partes provolutio, non niſi per intervalla contingens (d) quandoquidem collectæ vires ſuperare reſiſtentiam poterunt; quo quidem fluxu ceſſante ſui antagoniſtæ vim alterne ſuperat oppoſitæ quilibet actionis muſculus auctor; ſicque repetito ordine iisdem ſientibus tremores excitantur, primaria præſentis mali documenta, veſtigia.

§. IX.

Quod ſi per gradus hoc malum cruduerit, horror ſuccedet, ex iisdem ac tremor cauſis productus, utriſque etiam ad convulſivos motus conjunctim relatis.

SCHOLION.

Neque tamen negabimus denegatum arterioſi quoque fluidi in muſculorum machinulas fluxum tremoris ſimul cauſam, aſt ab illa (§. 8.) pendentem, exiſtere. (e) Siquidem hic ipſe validæ potiffimum, quin ſoli dicam, nervoſi ſyſtematis conſtrictioni debetur, plurimum, quæ febres comitantur, ſymptomatum genitrici malignæ.

Nota. Idem de reliquis febrium convulſivis affectibus, quos hunc ſequentes §phi præſcripto ſibi ordine narrant, intelligas velim, proximam hujus facti materiam ſub frigoris cauſa rimaturus.

B

§. X.

(d) de tali nimirum loquimur, quod antagoniſtæ niſum infringere poteſt, nervorum vaſorumque profluvio.
(e) *Sid.* BELLIN. *l. c.* pag. 275.

§. X.

Oscitatur febricitans sæpius credas quam naturalis ejus conditio facit; universi totius corporis muscoli in suam actionem nituntur, spirituosum nervorum fluido nunc magis deficiente; videamus quæ hujus phænomeni causâ existat. Contortam tibi cum WINSLOVIO (f) motricem fibram concipias talem, quæ vita durante in violento sibi statu servatur; plenaria quippe contorsio sola naturalis eidem a spiras subeuntibus sanguineo, cerebrosoque fluidis impeditur.

COROLLARIUM.

Ergo a defectu quoque stillantis quondam fluidi nervosi, sanguinei, atque expansiva eorundem mixtura nulla fiente, contractionem minantur muscoli, quin dicam revera perficiunt? arctiores id probant musculosæ cavitates, quam quæ viventis extiterant, vesicæ, cordis, vasorumque &c.

§. XI.

Quæ cum ita sint, quid obstat quæso? quin eadem in descripto prius phænomeno (§. 10.) legitimum sibi locum inveniant. Contractionem incipiunt relictæ sibi muscoli omnes; tendentis ægroti sensum percipiunt sibi molestum, attollunt brachia, antrorsum pedes moventur, at latera facies spectat &c. pandicu-

(f) *Vid. ejusdem Exposition Anatomique de la structure du corps Humain Tom. II. pag. 4. §. 9.*

diculantur: diducto ore pulmones explicant, hausturi aërem, quem lente rursus rarefactum expirant.

§. XII.

Tantum denique nervorum cava stringuntur, ut devehendis spiritibus retardatio maxima fiat; atque pendens ab hac musculorum quorumvis maximus sese contrahendi conatus (§. 10. coroll.) sequatur, fit rigor tamdiu obstinate subsistens, ac longiori mora collecti spiritus, magis tamen ac appulsum a tergo fluidum, injecta nervo vincula disrumpere poterunt.

SCHOLION. I.

Nec ulla quidem respiraminis muscoli, quin fibræ dicam bronchiorum contractiles; (g) prærogativa dotantur, rigescunt, ad suam (omnibus constat) actionem non nisi moleste revocari; accedit quod spastica extremitatum cujuslibet vasis constrictione liberiores sanguinis per pulmones decursus retardet. Sed ob majorem, quæ in majoribus vasis colligitur, fluidorum copiam fortior distendendo cordi nunc impetus fiet, quo fortius quoque contracto in eas ut plurimum partes propulsus sanguis urgebit, quæ minus progressuro resistunt, ad cerebrum; vel quarum renitendi conamina ob impetum quo pollet maximum, si cordi vicinus, superare facilius poterit, pulmonum vascula, dummodo bronchiales ex eadem ratione

B 2

(g) *Vid. WINSLOW, l. c. Tom. IV. pag. 122. §. 146.*

tionē (§. 10. coroll.) contractæ vesiculæ nullam transiuro moram injicerent; id vero cum re vera contingat, (quod ex dictis colligitur) suspiriosa proinde respiratio fiet, & ob suffocationis metum anxietas. (h)

SCHOLION II.

Sed a retentis quam maxime nervorum liquidis descripta nunc usque phænomena præsertim pendere lassitudo demonstrat (i) correptos febre miseros vehementer excrucians, per totam paroxysmorum seriem molestissima hospes.

§. XIII.

Restat explicemus quas in diversis corporis partibus hic rigor turbas commoveat: vasorum extrema arctantur; suum arteriæ liquidum remissius solito fundunt, sed cur? quærentis vocem excipimus: majore minima vascula, quam quæ majorum conspicitur, (conjuncta putes) superficie gaudent, infusa sibi liquida minori, & ob attritum minimo, vix extendente impetu pollent.

SCHOLION.

Inanem operam, B. L. sumeremus, si jactabundo verborum apparatu ea hic subjungeremus phænomena,

(h) Vid. BOERHAAVII Aphorism. de cognoscendis & curandis morbis 631.

(i) Vid. BOERHAAVII Aphorism. 660.

na, quorum exoptatam paraphrasin superius dicta ministrant, levissima dicam meditatio profert: occluditur alvus; extrema, totaque exterior corporis peripheria livescunt; constricta vasa subsident &c.

§. XIV.

Ab attritu, tum particularum inter se, tum ad parietes continentis fortiore fiente calorem derivant naturæ rimatores; qui cum in vasculis ægroti capillaribus ob minimam quæ transit humoris copiam fere nullus existat, oppositum calori frigus succedet. (k)

§. XV.

Quod si ad constrictas arterias minimas venasque respiciamus, non vero ad inde pendentem humorum ad interiora refluxum attenti, ex partium functione patebit ad glandulas primo sufficientem humorum copiam nullam deferri, nec ea, qua olim, delatum fluidum secundo crasi gaudere, & quod salivales dietas in specie attinet blando salivali humido copioso privatis ea est faucium, linguæ, labiorum &c. conditio, ut molestum quem hinc percipiunt sensum correcturi potum ægroti desiderent, depellendo huic aptissimum.

§. XVI.

Urina tenuis, limpida, pauca, discedit; parata ratio præfens: constrictas, ut ubique, ita & in renibus

(k) Vid. BOERHAAVII Aphorism. 621.

nibus, & angustas arterias id solum pervadit, quod est fluidissimum, lymphæ cum fœtido tenuissimo oleo mista, crassioribus reliquis, quas urina fovet, particulis omnino rejectis: quæ proinde cum desint fiet Urinæ quantitas minor seu pauca.

§. XVII.

Eadem, quas modo reddidimus, causæ bilem quoque pauciorē, non naturalem, secernunt; in duodeno, ventriculo, similis stomachicus liquor, pancreaticus, hæret: qui omnes unitis viribus (ciborum reliquiis suum quoque symbolum collaturis) in eam actionem conspirant corrupti liquores, quam nauseam recte vocabis.

SCHOLION I.

Equidem a certo vix explicabili, quo nervis impresso sensum nauseosum communicat confusus fluidorum farrago, dicta motu pendere, dissimiles quos inde derivabis effectus demonstrant: appetentiæ hic sanæ, malaciæ, bulimi, ac nauseæ parens existit, diversorum pathematum.

SCHOLION II.

Bilem vero sub commutato hocce totius corporis statu spasmodico non progressivo, ut per intestina solebat, sed anaporico ventriculum versus itinere ferri ultima duodeni flexura efficiet. Namque adeo conspicua est resistentia in eo angulo, ut videtur BOERHAAVIUS animalia fame enectæ, ut sapidiora

*p*idiora fierent, habuisse ventriculum bile repletum: sic quæ pylori resistentiam superare potuerat, flexum jejuni non idem. (1) Fluat itaque continuo bilis, pancreaticus liquor, duodenum certe replebunt, tandem in stomachi cavum derivata, etiamsi nullæ contracti canalīs, duodeni, vires accederent.

§. XVIII.

Tantum autem ubi permolesta subjecto nausea nervis motum impresserit, quo semel accepto maxima ad hanc partem spirituum copia ruat, musculares ventriculi primo, mox & œsophagi fibras inflabit (m) (superatis puta nervorum ac dilatatis angustis cum sanguine conjunctim affusa) inimicam sibi materiam omnem sublatura, vomitio fiet.

§. XIX.

Recensita hætenus, (§. 16-19.) & explicata symptomata extra vasorum cava nascuntur; videamus quæ spastica eadem vasorum strictura in canalibus adhuc provolutis liquoribus mala porrendat. Minorem justo minores arteriæ venæque copiam liquidorum recondunt, tantum imminutam, minore quantum diametro gaudent, in majoribus ut plurimum vasis collectam: stringentes licet inversa ratione vires decrescant, tantum tamen constricti cordis conatum infringent dilatandæ arteriæ, ut pulsus inde contractus evadat. §. XX.

(1) Vid. BOERHAAV. *Præleç. Acad. Vol. I. pag. 342. S. 97. sub Tit. rectos.*

(m) Hæ proximæ sunt contentorum expulsores vires, quibus diaphragmatis, musculorumque abdominalium &c. actiones addendæ.

§. XX.

Neque tamen hoc nomine eundem tardum reperies : sufficiens semper suppetit propellenti materia ; suum arteriæ liquidum liberalius fundunt , & spiritus per nervos adducti licet pauciores existant, (§. 8.) illorum certe activitas defectum plane supplebit , quin dicam citius in actionem rapturam musculum , quam olim recte fiebat. Quæ cum de corde dixerimus , celerior quoque ejusdem motus , contractio , atque pendens ab ea pulsus tangetur , apparet.

SCHOLION.

Suum arteriæ liquidum liberalius fundunt : sed reliquæ tamen arteriæ & a corde remotæ sua contractione impediunt omnes, quo minus conveniens pristinaque sanguinis copia transire valeat : (§. 13.) quare cur ex eadem lege constringendæ cordis arteriæ proximeque vicinæ liberiores tamen liquidis viam transitumque concedant examinandum. Scilicet dispar utique ratio inter coronarias quæque cordi vicinæ sunt arterias , atque reliquas omnes existit. In coronariis quippe cordis arteriis velocitas contenti liquidi maxima ob minima , quæ sustinebat hoc , motus obstacula , frictiones paucissimas ; & ob maximum hunc velocitatis impetum constringentis arteriæ vires superatæ succumbunt ; in reliquis vero non tanta , tantumque imminuta , quo longius a corde arteriæ distant. Quare cur in arteriis , quo minores existunt, &

& a corde remotæ , eo validiores constringentis præ dilatantis impetu vires existant ipse videbis.

§. XXI.

Id vero ubi noxium materia peccans incrementum capefferit , ut nerveas cordis fibrillas stringendo spiritibus transitum obstinate tantum præcludat , ut non nisi collectæ affluentis liquidi vires sufficiant dilatando canali , inæqualis exinde cordis contractio fiet , ac pulsus.

SCHOLION.

Miserando quandoque spectaculo ad plenarium usque repleti cordis otium deficiunt spiritus, iisdem, quas modo reddidimus , causis crudelissime nocituris.

§. XXII.

Hæc quidem , quæ jam descripsimus , ægrotorum phænomena omnis exhorrescentiæ syndromen totam conflarent , siquidem æquale impediti per omne corpus liquidorum circuli momentum existeret : quod vero cum non sit , ad eas partes propulsus sanguis urgebit , quæ minus progressuro resistunt , ad cerebrum , terribilissimos ibidem nefasti conaminis foetus editurus.

§. XXIII.

Cur vero in cerebro minor sit reliquis quibuscunque

cunque partibus in sanguinem venientem renisus oportet causam quæramus. Contractæ musculorum fibræ (§. 12.) diastolicum arteriæ nisum, cum defint, nullæ præpediunt, neque venas constringunt: elastici porro & externi aeris pondus non arteriæ, ut ubique, sustentant, sed ossea globosa pyxide, robusta, contractæ promptiorem sui diastolen (ut patet) subibunt: cerebro tandem prospicientes arteriæ (non cranio duræque meningi) musculari eo, quo arteriæ gaudent, robore omnes destituuntur, sunt venis simillimæ; (n) quare ea, quæ tredecimo §pho legis, hic minime quadrant.

§. XXIV.

Et hæc est liberior superiora versus tendentia, quæ pullulantibus novis molestiis materiem, femina, ponit. Equidem duræ matris arteriis justo magis distentis sensibilis ille pulsatorius atque tensivus dolor exsurgit, de quo subjecta, febrilia putres, ut plurimum querulantur.

§. XXV.

Similiter, & ob easdem rationes, (§. 23.) piæ meningis vasa turgēbunt, consequenter & illæ, quæ opticum (sic vocant) nervum sequuntur, arteriæ, post retinam omnes collocatæ. (o) Sed a nimium extensis

(n) Vid. HALLER. in notis ad BOERHAAV. *Prælect. Acad.* Vol. II. pag. 343. & 344. nota m.
(o) Vid. WINSLOW. l. c. Tom. IV. pag. 285. & 286. §. 198. & 199.

tensis arteriis vicinæ partes turbantur, concutitur retina, sic tornatiles, vorticosi, re vera motus objectorum apparent, (p) vertigo succedit.

§. XXVI.

Imo tantus quandoque propulsi sanguinis impetus, celeritas, viget, ut, quantum repetita fortis sinistri cordis constrictio arterioso meningum sanguini recentis affundit, tantum per venas redire non possit; (q) vel ut rectius dicam, transitus arteriosi in venas liquidi tantum denegeretur, ut inflammatoria sanguinis exinde stasis oriatur, phrenitis.

§. XXVII.

Individuus vero ejusdem phrenitidis comes delirium extat: ast! accuratam ejus, quam expectas, paraphrasin exhibere vix hominis est. (r) Id solum omnes cognoscimus a perverso liquidorum vasorumque statu hoc malum pendere: legitima quippe ratio resistentis arteriæ cerebri ad impellentis conatum mentis serenitatem sola tuetur, qua semel turbata confunditur protinus.

C 2

§. XXVIII.

(p) Vid. BELLIN. l. c. de morbis capitis pag. 501. atque ARCHIBALD. PITCARN. *opusc. med.* pag. 118. seq. 200.
(q) addito quod secretioni spirituum atque partium nutritioni præstabat.
(r) Vid. HOFFMANN. l. c. Tom. IV. part. IV. pag. 192. cap. 8. §. 8.

§. XXVIII.

Ultimum denique horroris symptoma recensendum, vigiliæ; quas a quacunque nervos vellente materia diutius justo protrahi solida de somno theoria suadebit. Sed similis nervos materia replet, tamdiu retenta, (§. 3.) donec (ut diximus §. 4.) unitæ vires perfringere claustra valebunt: & ab extra nervus (pia duraque meninx) concutitur, tenditur, cerebrum versus determinato sanguine, (§. 22.) qui minima reliquarum partium vascula subire frustra tentaverat. (s)

§. XXIX.

Ad alterum devolvimur dicendorum articulum, (§. 6.) febricitantis calorem, & quæ in nervis olim reclusa tenebatur expansiva materia, nunc superatis tandem angustis foras prorumpere nititur: videamus qualis exinde inversus rerum ordo, conditio, fiat. Plures scilicet (t) & acriores præterea spiritus stillant, in cordis fibras vehuntur, majorem hinc systolen utriusque cordis facturi; quin sanguini etiam iidem

(s) somni tamen speciem omnino formabunt oculorum oclusio, (vid. BELLIN. l. c. pag. 404.) cujuslibet manu prehensi ex eadem dilapsus &c. verbo decubitus dormienti simillimus ob imminutum maxime spirituum in partes illapsum; (§. 12.) sicque iis agentibus musculis, quorum naturalis agendi potentia major antagonistæ videtur, vel quorum superandum obstaculum re vera minus existit.

(t) primo saltem prorupcionis tempore.

iidem permisti expansivam sui indolem produnt, & quod de coronariis tantum cordique proximis, similibusque, constabat (Schol. ad §. 20.) arteriis, nunc undique superantur constrictorii nifus: sic sua arteriæ, nervi, liberalius fluida fundunt: sic quoque contractas musculorum fibras (§. 11.) retorquent superflua rigorem: (§. 12.) fit liberior justo per partes sanguinis humorumque decursus, majorque circulantium in dilatandas cordis auriculas, ventriculos, naturali conatus.

§. XXX.

Quæ vero dum ita contingunt omnia eadem fere (quis crederet) sub commutata contrariaque priori facie symptomata urgent: siti quippe, capitis dolore, vertigine, phrenitide, deliriis, vigiliis tandem ægroti vexantur atrocioribus dicam, quam exhorrescentis unquam extiterant. Urina licet tinta magis absque sedimento tamen conspicitur pauca, nec bilem demum liquoresque gastricos a physicis dictos convenientis, sed acrioris potius ac tenuioris, quam decet, indolis esse ciborum quorumcunque fastidium, anorexia, probabit. (§. 13.)

§. XXXI.

Quos spasticæ olim ultimorum canalium (non qui cerebri penetralia petunt) stricturæ tribuimus dolo-

dolores capitis (§. 24.) vertiginem, (§. 25.) phreniridem, (§. 26.) deliria, (§. 27.) vigiliasque, (§. 28.) nunc rarefacti (§. 29.) non minus, quam & agitati sanguinis molestissima proles & effectus existit.

§. XXXII.

Relaxatas profiteris arterias minimas, tales, per quas determinata sanguinis portio, rubra, ferrosa, lymphatica &c. decurrere valeat, (§. 29.) objiciet aliquis; ergo præcipua quoque causa recedit, quæ sanguinem antea superiora versus cogebat; sic naturalis tantum subjecto sanguinis copia fursum adigitur, tantas, ac descripsisti, (§. 31.) molestias, ut gignat, neutiquam apta. Sed defectum (re vera talem concedimus) rarefactus profecto (§. 31.) & agitatus sanguis supplebit.

§. XXXIII.

Nec eadem quoque dicendorum symptomatum (quam §. 15. 16. 17. recte tradidimus) causa persistit; sed celerior per vasa propulsi sanguinis & agitati decursus suum lateralibus minimisque vasculis liquidum obstinatus tantum negabit, quo citatior idem extiterit: sic urina tenuis non tantum, sed & pauca secedit: (§. 16.) sic acrior bilis duodenum subintrat: (§. 17.) arefcunt fauces, ab acriori tamen materia stimulatae, (§. 15.) secretiones profecto omnes & excretiones turbantur, vel sub exhalantis

lantis arteriæ nomine vel excretorii ductus easdem consideres.

§. XXXIV.

Quæ si omnia rite reputaveris mechanicam & efficientem (§. 29.) caloris causam, utrasque cognosces: & quæ hujus loci præcipua est, mechanicam exorti caloris causam a solo violento partium fluidarum in se, & in vasa attritu recte derivabis. (§. 14.)

§. XXXV.

Exopratae vero recuperandæ sanitatis pristinae spes est, quoties critica (ut ajunt) peccantis expulsio calori summo succedit. Equidem ex nervis prolapsa non naturalis materia cum sanguine tota miscetur, (§. 29.) subtilissima (§. 2.) eundem resolvit, quo semel resoluto talibus sese particulis jungit, quæ in depravatam ejus naturam citius transiissent: relaxata sunt secretoria organa, sicque futuræ secretioni aptissima. Quare quid obftet nescio, quin malignæ tales particulae ad eas ut plurimum partes ferantur, quorum peculiaris fabrica suæ potissimum secretioni favebit, ad corporis habitum, (u) intestina, renes &c. dejectæ.

SCHO-

(u) idque sub duplici forma contingit; siquidem si viscida fuerint,

SCHOLION.

Non raro quoque contingit, quod his omnibus excretoriis partium viis minus recte dispositis, præferim si plethoræ quoque vitium urget, ad uterum, intestina, nares &c. evacuanda materia ruat, sincero cum sanguine per dicta organa largius effluxura: modo prævia partis dispositio minorem transituræ resistantiam ponat.

rint, cutanea vascula nullæ transibunt, exanthemata proinde producturæ, variolas, pustulas &c. si vero minus tales extiterint, tenues, sudoris tantum prorruptionem minuantur.

UT ET
VIRO
NOBILISSIMO ATQUE EXPERIENTISSIMO,
DOMINO
JOH. GODOFREDO
SALZMANNO,
MEDICINÆ DOCTORI
ET PRACTICO
APUD ARGENTINENSES
FELICISSIMO,
PATRONO
OPTIMO,
SPECIMEN HOC INAUGURALE
SACRUM ESTO.

(5)

§. I.

D nervorum præcipue, spirituumque per illos latorum, depravatam peristasin febriles insultus referre eo minus dubitamus, quo certius idem, quæ mox sequuntur, demonstrant.

SCHOLION.

Equidem non in arteriarum ultimis, quæ nervi naturales vocantur, (a) sed in animali sic dicto, vitalique nervorum fluido pertinax hoc malum hæere symptomata docent atrocia satis, spasmodicoconvulsiva; (b) hæc quippe a parciore quandoque (id quod infra probabimus) ut plurimum vero majori, quam par est, aut acriorum spirituum in partes influxu originem trahere, saniorum nullus negabit; quæ cum in febribus accidunt, imo tragoediæ

A 3

pri.

(a) *Sid. HERMANNI BOERHAAVE Praelekt. Acad. quas editit ALBERTVS HALLER, Vol. II. pag. 623. §. 291.*

(b) *Sid. FRID. HOFFMANNI Medic. Ration. System, Tom. IV. part. I, cap. I, §. 3.*